

Kunsten å opprettholde en endring –

Rollen til politiske
entreprenører i norsk
transportpolitikk

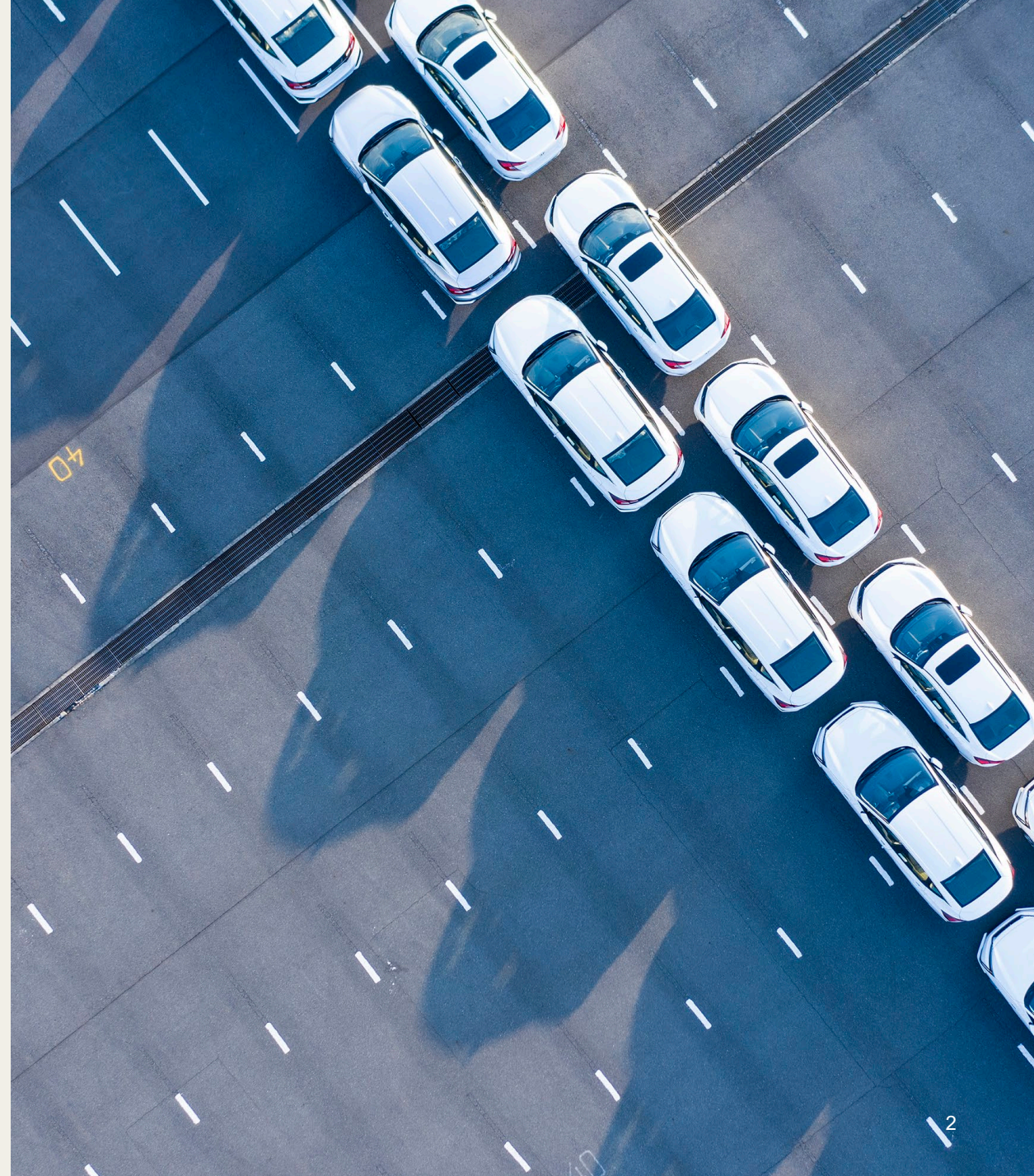
Solveig Aamodt

CICERO Senter for klimaforskning

CIENS frokostseminar, 26. oktober 2022

Bakgrunn for presentasjonen

- En studie av norsk elbil - og biodrivstoffpolitikk av Merethe Dotterud Leiren, Erlend Andre T. Hermansen og Solveig Aamodt
- Foreløpige analyser og funn
- Hovedfokus på politiske entreprenørers rolle i politikkutviklingen

Hva er politiske entreprenører?

Politisk entreprenørskap

- Ulike aktører:
 - “Entrepreneurs are those that “punch above their weight”, using the resources and strategies available to them to achieve their desired outcome” (Green, 2017, p. 1473)
- Fremme nye saker på den politiske agendaen og utnytte mulighetsvinduer for å få på plass ny politikk
- Struktur-orienterte strategier – politiske koalisjoner, informasjonsspredning, forhandlinger
- Idé-orienterte strategier – innramming, virkelighetsforståelse, verdiforankring (Boasson og Huitema, 2017)

«Jeg tror at uten den jobben som vi heldigvis har masse ressurser til å gjøre så hadde det fort glippet på det ene eller andre» (intervju)

Redusere utslippene i norsk transportsektor

- Mye fokus på de politiske beslutningene – mindre på de politiske prosessene, spesielt etter politikkendringen har skjedd
- Antagelse om stivhengighet – og at politikkendring fører til ny stabilitet og fortsettelse langs ny sti
- Flere ting i vårt materiale utfordrer antagelsen om at det er vanskelig å vike fra stien, spesielt så vi at rollen til entreprenørene er viktig også for å unngå «tilbakeslag» av politikken – dette ville vi undersøke nærmere
- En komparativ studie av politikkutviklingen på elbil og biodrivstoff – hvordan har politikken blitt opprettholdt?

Elbil

- Fritak fra avgifter og fordeler for *forbrukere* de viktigste virkemidlene
- Godt dokumentert historie om samarbeid mellom miljøvernorganisasjoner, næringsinteresser og politiske partier før de første politikkendringene på 90-tallet
- Teknologiske gjennombrudd på 2000-tallet mobiliserte nye interessegrupper
«Knekkpunktet kom jo først med Nissan Leaf» (intervju)
- Men også større kostnader og motstand
«Ser du på hva som virkelig monner i å redusere klimagassutslippene, så er ikke det elbilene» (intervju)

Biodrivstoff

- Fritak fra veibruksavgift og innblandingskrav for *omsettere* de viktigste virkemidlene
- Hovedfordelen med biodrivstoffer styringseffektiviteten:

«Du vet omtrent hvor mange prosent du får, og du vet omtrent hvor stort drivstoffmarkedet er neste år. Så du kan egentlig anslå ganske presist hvor store utslippskutt du får fra veitransport de neste årene» (intervju)

- Det har vært flere store debatter om biodrivstoff, spesielt debatten om palmeolje og mulighetene for produksjon fra norsk skog

Politiske entreprenører i norske transportpolitikk

- Vi finner en kjerne av politiske entreprenører fra miljøvernorganisasjoner og politiske partier som har som **overordnet mål å redusere utslippene fra transport**
- Bevisste på å bygge koalisjoner, bistå med fakta og utregninger og «være på ballen»
- Bevisst bruke muligheter i den til enhver tid parlamentariske situasjonen

«Vi har vært involvert allerede før det er på det politiske bordet fordi byråkratene tar kontakt med oss og ønsker innspill, så vi har vært mye med å utforme politikken og også finne på ny politikk» (intervju)

«Små kamper hele veien»

- I starten: Nye industrimuligheter i Norge
- Ny innramming når disse industriene ikke har vært så suksessrike
- Årvåkenhet for «tilbakeslag» av politikken er helt nødvendig –
 - en «glipp» kan føre til endringer med store ringvirkninger, som for veibruksavgift på biodiesel i 2009
- Idé-baserte strategier viktige, som med «Tesla-skatten» i 2017

«Da handlet det om å vinne kommunikasjonen og vriden» (intervju)

«Hvis man skal ha ta investeringsbeslutning basert på norsk politikk, så må det være en type politikk som står seg over tid, og som markedet har tiltro til at Finansdepartementet ikke leter etter en måte å bli kvitt» (intervju)

Oppsummering

- Elbilfordeler har tilsynelatende møtt færre «humper i veien» enn innblandingen av biodrivstoff
- Satsing på begge er nødvendig for å kutte utslippene
- To faktorer til særlig fordel for elbil: tverrpolitisk enighet og forbruker -nærheten
- En faktor til særlig fordel for biodrivstoff: direkte utslippskutt
- Hovedentreprenørene har et globalt perspektiv – gått utover interessene til noen av koalisjonspartnerne
- Entreprenørenes rolle for å hindre tilbakeslag av politikk bør få større fokus i klimapolitikklitteraturen

°CICERO

Takk

Solveig Aamodt

www.cicero.oslo.no

@CICERO_klima